

Dariusz Konopko

**STANOWISKO PODRZENIA ŻEBROWCA *BLECHNUM SPICANT* (L.)
ROTH. W REZERWACIE PRZYRODY KĘPA REDŁOWSKA
W GDYNI**

**Location of deer fern *Blechnum spicant* (L.) Roth. in Kępa Redłowska
nature reserve in Gdynia**

Podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant* (L.) Roth. (fot. 1) jest zimozielonym gatunkiem paproci należącym do rodziny podrzeniowatych (*Blechnaceae*). Posiada on dwupostaciowe liście. Dolne, asymilacyjne (trofofile) są płasko rozpostarte tworzące przyziemną rozetę, ze środka której wyrastają sztywne, prosto wzniesione, dłuższe liście zarodnionośne (sporofile). Błazka liści asymilacyjnych jest ciemnozielona, skórzasta i błyszcząca na wierzchu. Błazka liści zarodnionośnych natomiast jest ciemnobrunatna, wzniesiona na długim ogonku. W odróżnieniu od liści asymilacyjnych liście zarodnionośne zamierają na zimę. Zarodniki dojrzewają od lipca do września i są rozsiewane przez wiatr (Piękoś-Mirkowa i Mirek 2006).



Fot. 1. Podrzeń żebrowiec w rezerwacie przyrody Kępa Redłowska (fot. D. Konopko).
Photo 1. Deer fern in the Kępa Redłowska nature reserve (photo by D. Konopko).

Paproć ta preferuje jałowe, wilgotne, kwaśne i próchniczno-kamieniste podłoże. Rośnie najczęściej w borach iglastych. W klasyfikacji zbiorowisk roślinnych jest gatunkiem charakterystycznym dla dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego *Abieti-Piceetum* ze związku *Piceion-abietis* (Matuszkiewicz 2008).

Swoim zasięgiem obejmuje całą Europę, Kaukaz, Japonię, północno-zachodnią Afrykę oraz zachodnią część Ameryki Północnej (Szafer i Zarzycki 1977). W Polsce rośnie głównie w Karpatach i w Sudetach, można go też znaleźć na przylegającym do nich pogórzu. Poza górami spotykany jest na rozproszonych stanowiskach, głównie na Roztoczu, Wyżynie Małopolskiej oraz na Pojezierzu Kaszubskim (Zajac i Zajac 2001). Pierwotnie zaliczany był do gatunków górskich (Szafer 1930), jednak ostatnio uznano go za gatunek o zasięgu cyrkumborealnym (Zajac i Zajac 2009).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dn. 16.10.2014 r., poz. 1409) podrzeń żebrowiec jest gatunkiem objętym ochroną częściową. Na Pomorzu Gdańskim umieszczony jest na czerwonej liście roślin ginących i zagrożonych z kategorią VU – narażony na wyginięcie (Markowski i Buliński 2004), a dla Pomorza Zachodniego jest uznany za wymierający – kategoria E (Żukowski i Jackowiak 1995).

Na niżu Polski jest rośliną rzadką. W opracowaniu dotyczącym szaty roślinnej Polski zamieszczono mapkę ze stanowiskami tej paproci na Pomorzu Zachodnim z największą koncentracją stanowisk na Pojezierzu Kaszubskim i przyległym do niego Pobrzeżu (Szafer i Zarzycki 1977). W rejonie Gdańska i Wejherowa (Trójmiejski Park Krajobrazowy) wymieniony gatunek można spotkać w rezerwatach przyrody „Gałęzna Góra” (okolice Wejherowa) i w „Wąwozie Huzarów” (okolice Gdańska). Podawany był także z Gdyni (Kępa Redłowska) (Wilga 1995), ale jego stanowisk od dawna nie wykazywano (Mroczkiewicz 1925, Lenartowicz 1980 i Lewiński 1986 – za Bulińskim i Przewoźniakiem 1996, Przewoźniak et al. 2008).

W marcu 2020 roku natrafiono na nowe stanowisko tej paproci w rezerwacie przyrody Kępa Redłowska. Stanowisko znajduje się w północno zachodniej części rezerwatu. Położone jest w odległości około 500 m na południowy wschód od parkingu przy Polance Redłowskiej (współrzędne geograficzne: N 54° 29,863' E 18° 33,253', kwadrat ATPOL DA70a) (ryc. 1). Składa się z niewielkiego zgrupowania 3 młodziących osobników rosnących na mszystej skarpie, obok drogi leśnej, którą przebiega północno zachodnia granica rezerwatu. Otoczenie stanowiska stanowi postać degeneracyjna kwaśnej buczyny niżowej *Luzulopilosae-Fagetum* z udziałem sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* w drzewostanie. Skarpę porastają mchy: *Mnium* sp., *Atrichum* sp., pojedyncze kępy kosmatki owłosionej *Luzula pilosa*, pędy borówki czernicy *Vaccinium myrtillus* i podrost buka *Fagus sylvatica*. Obok stanowiska znajduje się drewniane ogrodzenie, które zbudowano wzdłuż drogi w celu ograniczenia penetracji rezerwatu przez ludzi (fot. 2).



Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska podrzenia żebrowca *Blechnum spicant* (L.) Roth. w rezerwacie przyrody Kępa Redłowska (źródło mapy: openstreetmap.org).

1 – granica rezerwatu, 2 – drogi i ścieżki, 3 – stanowisko podrzenia żebrowca.

Fig. 1.

Location of deer fern *Blechnum spicant* (L.) Roth. site in the nature reserve Kępa Redłowska (source map: openstreetmap.org).

1 – boundary of the reserve, 2 – roads and paths, 3 – deer fern site.



Fot. 2. Stanowisko podrzenia żebrowca w rezerwacie Kępa Redłowska (fot. D. Konopko).

Photo 2. Site of deer fern in the Kępa Redłowska reserve (photo by D. Konopko).

LITERATURA

- BULIŃSKI M., PRZEWOŹNIAK M. 1996. Monografia rezerwatu przyrody Kępa Redłowska In: PRZEWOŹNIAK M. (Ed.). Materiały do monografii przyrodniczej regionu gdańskiego. Tom 1. Nadmorskie rezerwaty przyrody (część 1), Wyd. Gdańskie, Gdańsk: 5-76.
- MARKOWSKI R., BULIŃSKI M. 2004. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Gdańskiego. Endangered and threatened vascular plants of gdańskie Pomerania. Acta Bot. Cassub., Monogr. 1: 1-75.
- MATUSZKIEWICZ W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Warszawa. Wyd. Naukowe PWN.
- MROCZKIEWICZ L. 1925. Jarzębina szwedzka na Kępie Redłowskiej. Sylwan 43.
- PIĘKOŚ-MIRKOWA H., MIREK Z. 2006. Rośliny chronione. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- PRZEWOŹNIAK M., BULIŃSKI M., CIECHANOWSKI M., GOC M., JĘDRYCZAK P., KO-WALCZYK K., MACHNIKOWSKIM., MARKOWSKA M., SAWON E., WINIARSKI A. 2008. Plan ochrony dla Rezerwatu Przyrody „Kępa Redłowska” (gmina miejska Gdynia, pow. grodzki gdyński, woj. pomorskie). Biuro Projektów i wdrożeń ekologicznych PRO-ECO, Gdańsk, (Mscr.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409).
- SZAFER W. 1930. Element górski we florze niżu polskiego. Rozprawy Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności, dz. B. 69, 3: 1-112.
- SZAFER W., ZARZYCKI K. (Eds.). 1977. Szata roślinna Polski. Wyd. PWN, Warszawa.
- WILGA M. S. 1995. Stanowiska podrzęcia żebrowca *Blechnum spicant* w Lasach Oliwskich i problem ich ochrony. Chrońmy Przyr. Ojcz. 51, 2: 99-105.
- ZAJĄC A., ZAJĄC M. (Eds.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZAJĄC A., ZAJĄC M. 2009. Elementy geograficzne rodzimej flory Polski. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. 1995. Lista roślin naczyniowych ginących i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i w Wielkopolsce. In: ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. (Eds.). Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. Pr. Zakł. Taks. Rośl. UAM 3: 9-96. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

Summary

In March 2020, a new location of the Deer Fern *Blechnum spicant* (L) Roth. was found at the north-western border of the Kępa Redłowska nature reserve in Gdynia. It is situated about 500 m south-east of the car park at Polanka Redłowska and consists of a group of three juveniles growing on a mossy escarpment by the road surrounded by acidophilous beech forest.

Adres autora / Author's address:

Dariusz Konopko
ul. Dedala 8/2/9
81-197 Gdynia
e-mail: darkon27@wp.pl